

ЦЕРКОВНА СТАРОВИНА

Микола Куриленко

●

СПАСО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКИЙ СОБОР ПРИЛУК

На території старого прилуцького городища (1710—1720 рр.) була побудована одна із кращих кам'яних споруд міста, тільки на 10 років молодша від козачої скарбниці.

Вона з'явилася завдяки коштам, зібраним полковником Гнатом Галаганом і прихожанами.

Про будівництво Спасо-Преображенського собору згадує Маценко у книзі «Прилуччина», надрукованій 1888 р.

Край-місто тулилося на острові серед річки Перевід, недалеко від села Піддубівки. 100 років тому у прилучан ще зберігалася легенда про назву цього міста, через яке проходила дорога з Прилук до Києва. Але зв'язок із ним був можливий через підйомний міст, який кріпився на кам'яних биках. Міст цей побудував купець Гудим, нащадки якого жили у Прилуках.

Після розорення Край-міста татарами кам'яні бики були перевезені у 1718 р. на будівництво Преображенської церкви. Деякі із них і сьогодні лежать на вході до церкви.

Спасо-Преображенський собор — одна з перлин українського барокко. Після пожежі 1834 року бані його були дещо змінені, що надало храмові виразнішої індивідуальності.

Товщина зовнішніх стін тут від 2 до 2,2 метра. У кінці XIX століття зроблено цегляну огорожу і сторожку. При соборі діяли школа і шпиталь. Пам'ятка має форму рівнокінцевого хреста з п'ятигранним розгалуженням. Одноповерховий, прикрашений пілястрами храм має п'ять бань, вкритих металом і пофарбованих у зелений колір. Зовні і всередині побілено. Без ганків та притворів. Привертають увагу 4-и великих приділи в одному зв'язку.

Праворуч від вівтаря ризниця, а ліворуч — пономарня. У середині собору у двох приділах зберігалися церковні речі. Вгорі хори, на яких теж 2-а приділи для старих речей.

Увесь вівтар до перших вікон був розписаний живописом: правобіч горного місця — зображення Божої Матері, під нею — Янголи; поряд же — образ Спасителя і за ним — зображення апостолів. За дверима пономарень, вгорі, — образ Спасителя, що повчає народ, і під ним — зображення 9-ти Євангельських блаженств. Лівобіч чорного місця — образ Іоанна Предтечі і над ним — Янголи. Над жертвеником — Бог

Отець з пророком Мойсеєм, далі — 12 пророків. За дверима вгорі образ Спасителя, що сидить на райдузі, і під ним — 9 зображень облич тих, хто молиться Господу.

У вівтарі кам'яний престол, на ньому, на рожевому сипласі, Святий Антимінс.

Жертвеник майстерної столярної роботи з 5-ма іконами гарного живопису, прикрашений позолоченою різьбою з позолоченими на ростворах: з одного боку — Іоанном Богословом і Богоматір'ю, а з другого — Василем Великим та Іоанном Златоустом. Внизу на тому місці у позолочених рамах — приношення Ісаака в жертву, а вгорі — позолочений хрест і архіерейські реалії, по боках — позолочені вази. Другий жертвеник для зберігання церковної утварі з різьбою та позолотою гарного живопису, із зображеннями на растворах: із одного боку — Богоматері та Іоанном Богословом, з другого — Георгія Богослова.

Внизу у позолочених рамках — видіння Купини Мойсею, Євангеліє та архіерейські реалії, а по боках — позолочені вази.

На горному місці — образ Спасителя, що молиться, у позолочених рамах в кіюті. Кіют столярної роботи з 2-а позолоченими колонами, на них вирізи і позолота у вигляді виноградних листків.

Верхня частина кіюта прикрашена позолоченою різьбою. В рамках — образ Преображення Господнього, на царських вратах — образ Божої Матері, а вгорі — Святого Духа.

ПЕРЕД ВІВТАРНИЙ ІКОНОСТАС

Царські врата столярної роботи, позолочені, з 4-ма євангелістами, а по боках — ікона Благовіщення; над вратами — Тайна Вечеря. Над цією іконою — зображення Бога Отця, сина і Святого Духа в позолочених рамках.

Іконостас у 2-а яруси, дерев'яний, столярної роботи, з позолотою і різьбою гарного живопису. В 1-му ярусі з правого боку від царських врат — намісна Ікона Спасителя зі срібним вінчиком, срібло 12 проби, вага 40 золотників. За цією іконою — південні двері із зображенням на них Архангела Гавриїла. Над дверима — Храмова ікона Преображення Господне, на ній вінчик на голові Спасителя, срібний, 8—11 проби, 15 золотн. На лівому боці царських врат — Богомати з Предвічним немовлям, у срібних вінчиках, срібло 12 проби, вага 45 золотн. За нею вгорі — двері із зображенням на них Архістратиґа Михаїла, а за цими дверима — ікона Хрещення Господне. В цьому ярусі вгорі на правому боці від ікони Тайної Вечері, над намісною іконою, — Воскресіння Христове, Різдво Богоматері, Сошествіє Святого Духа, а з лівого боку — Вознесіння Господне, Успеніє Богоматері і Різдво Христове.

На 2-ому ярусі, з правого боку — від Святої Трійці, на одному бляту — пророки, а на другому з лівого боку — Апостоли: над Трійцею — Всевидяче око, а — Розп'яття з обличчями Богоматері, Іоанна Богослова.

КРИЛАСИ

Правий крилас столярної роботи, пофарбований у блакитний колір. Лівий крилас також столярної роботи, мав теж блакитний колір.

Підсвічник великий, дуже гарної роботи — 2 шт., пожертвований Яковом Дубровою у 1855 р.

ЄВАНГЕЛІЄ

Євангеліє у великий лист, окуте сріблом, і все позолочене, із картонними зображеннями. Оправлене багатьма дорогими різнокольоровими камінцями, також з 5-а великими фініфтями.

У центрі — Преображення Господнє, а по кутах — 4-й Євангелісти. Друковане у Москві у 1766 р., місяця жовтня. На передостанньому листі — напис: «срібло 84 проби, вага в ньому 30 фунтів і 34 золотники».

Це Євангеліє від жителя прилуцького, церкві Преображення Господнє від прихожанина Степана Іванова, сина Коротича, Архімандрита Іркутського... у Прилуцьку Преображенську церкву одержано 1773 року, січня 4 дня.

2. Євангеліє у лист, обтягнуте зеленим оксамитом. Друковане в Москві 1748 р., місяця вересня, з 6-а срібнопозолоченими зображеннями.

На верхній дощці по кутах — 4-и євангелісти, а в центрі — Розп'яття та Преображення Господнє; по кутах — 4-и срібних. Срібло 12 проби, вага 5 фунтів 15 золотн. Напис: «Надано жінкою генерального судді Марією Горленковою, 1753 р.».

3. Євангеліє у півлиста, обтягнуте оксамитом, друковане у Москві 1771 р., місяця травня. Трьома випуклими бляхами: на одному боці посередині — Розп'яття, а по кутках 4-и євангелісти, а на другому боці — срібні бляхи із зображенням Преображення Господнього та із 4-а срібними по кутах пуклями; срібло 10-ї проби, вага 2 фунти 90 золотн. Напис: «Купцем Афанасієм Тимновим 1774 року підтверджено».

4. Євангеліє на півлиста, темно-зелене, друковане у Москві 1730 року, місяця червня, в срібній оправі, посередині — зображення Розп'яття, а по кутах — 4-и євангелісти, на другому боці на срібній блясі — образ Святителя Миколая, срібло 12 проби, вага 1 фунт 20 золотн.

5. Євангеліє у восьму частину листа, обкладене червоним, оксамитом. Друковане у Москві 1803 р., грудня місяця, з написом: «Куплено прихожанином Павлом Чухраєм», срібнопозолочене, посередині — Воскресіння Христове, срібло 84 проби, вага 130 золотн.

КІОТИ

Іконостасу — Кіот окремих, різьблений, у ньому — між 2-а колонами — 2-і ікони: одна із зображенням Охтирської Божої Матері, на ній жовта риза з міді, позолочена; 2-а ікона — Святителя Миколая, на ньому вінчик срібний, срібло 8 проби, вага 50 золотн.

Вгорі кіота на позолоченому сіянні — Воскресіння Спасителя. Кіотів усіх — 4.

ХРЕСТИ НАПРЕСТОЛЬНІ

1. Хрест із п'єдесталом, срібно-позолочений, з карбівкою, на одному боці — зображення Розп'яття Спасителя, а на другому — Хрещення Спасителя з написом: «1751 р., місяця червня, 1-го дня споруджений хрест до церкви Преображення Господнього Прилуцької, вага 4 фунти 22 золотн., срібло 12 проби».

2. Хрест нап্রেстольний великий срібний, із карбівкою: на одному боці — зображення Розп'яття Спасителя, а на другому — Іоанн Златоуст, по боках — Василій Великий та Георгій Богослов, срібло 12 проби, вага 4 фунти 22 золотн. З написом: «1751 року місяця червня, 1 дня до церкви Преображення Господнього Прилуцької, вага 4 фунти 22 золотн.» та інші хрести.

СЛУЖБОВІ СОСУДИ

1. Чаша велика, посріблена всередині і зовні, позолочена, із карбованими фігурами, вага — 2 ф.

2. Дискос великий, срібно-позолочений, з карбованими фігурками,

проба 12, вага 1 фунт 3 золотн. Ці сосуди пожертвувала Марія Давидівна Горленко. Вага їх 4 фунти 30 золотн. 1758 року. Також багато інших.

ПЛАЩАНИЦЯ

Плащаниця з образом Спасителя у домовині, на блакитному гарнітурі поли та слова, вишиті сріблом і золотом, обкладена навколо золотою бахромою. На ній внизу вишиті слова: «Старанням Катерини Галаган, в 1773 р., березня 25 дня». А навколо вишитий трапер Благообразний Іосиф, також сріблом та золотом.

ІКОНИ В РИЗАХ ТА ОКЛАДАХ

1. Ікона Божої Матері в срібній карбованій ризі з написом: «О маті Господа мого, то корінь дівства і нев'янучий колір, також слова К. С. З. Т. Л. С.». Вага 3 ф. 12 проби.

2. Ікона Божої Матері з написом: «Зображення Чудотворної Ікони Пресвятої Богородиці Вознесенської, явився 1779 р.»

СТАРОДАВНІ РЕЧІ, ЯКІ НЕ НАЛЕЖАТЬ ДО БОГОСЛУЖІННЯ

Дошка з червоної міді, колись була позолочена, з таким написом: «1777 року травня 19 дня Святійший Вселенський патріарх Константинопольський Серафим мав у центрі служіння і панахиду відправляв по мертвому полковнику прилуцькому Гнату Галагану, жінки його Олени, сина Юліанія від прилуцьких всіх рідних, потім удостоїв своїм благословенням...». Із Константинополя він прибув морем на Російському Флоті в Петербург.

У соборі було багато священних книг, серед них — загальна мінея в лист Київського друку, друквана 1796 року 15 жовтня. Пожертвувана дияконом Гаврилом Бодянським.

На одному цвинтарі зі Спасо-Преображенським собором міститься Миколаївська дзвіниця, збудована у 1720 році. Споруджена в стилі барокко за декоративними класицистичними мотивами на кошти також прилуцького полковника Гната Галагана.

Це рідкісного типу храм XVIII століття, що поєднує невелику одноступеневу церкву з дзвіницею, композиція якої асиметрична, завершує дзвіницю баня з портиками, в яких спершу були годинники. Церква — характерний для України взірець кам'яної архітектури періоду барокко.

Реставрована востаннє у 1986 році.

Товщина стін 1,2 і 1,3 метра.

Дзвіниця перебуває в одному зв'язку з церквою.

На дзвіниці — дзвони:

1. 1-й 121-пудовий з написом: «Дзвін цей споруджений його милістю господина Ігнатія Галагана, полковника прилуцького, жінкою Оленою із сином Григорієм Галаганом до храму Спаси церкви кам'яної від нього споруджених за відпущення гріхів».

2. 2-й 44-пудовий 38 фунтів з таким написом: «Зроблений у граді Києві коштом його високородія колежського асесора Івана Галагана».

3-й — 11 пудів 22 фунти.

4-й — 4 п. 2 ф.

5-й — 2 п. 23 ф.

6-й — 1 п. 14 ф.

7-й — 39 фунтів.

Крилас правий та лівий столярної роботи.

Вівтар весь розписаний живописом.

За приділом — Свята Трійця, по стінах у великому розмірі — Богоматір і 12 апостолів, сошествія Святого Духа.

Праворуч — 2-а Святителі, Миколай та Василій Великий, а ліворуч — Іоанн Златоуст і Дмитрій Ростовський, внизу по стінах — Страждання Святих апостолів.

Престол кам'яний, на ньому Святий Антимінс, виданий 1851 року жовтня 31 дня, із атласу жовтого кольору. Священнодіяний преосвященим Нафанатілом, єпископом полтавським.

Жертовник столярної роботи. На його розтворах — зображення: на лівому боці — Богоматір та Іоанн Богослов; а на правому — Василій Великий і Григорій Богослов. Вгорі позолочений хрест та Євангеліє. На горному місці — образ Преображення Господнього, обкладене фольгою. На царських вратах — образи Святих.

ПЕРЕДВІВТАРНИЙ ІКОНОСТАС

Столярної роботи, позолочений із 4-а євангелістами і іконою Благовіщення, над вратами — Тайна Вечеря. Сам іконостас стародавньої роботи, дерев'яний, із різьбою, 2-ярусний, позолочений.

У 1-ому ярусі на правому боці царських врат — ікона Спасителя, за нею — двері із зображенням Святого Янгела, а за дверима — храмова ікона Спасителя Миколая і Григорія Богослова. Ліворуч від царських врат — ікона Богоматері, на дверях — зображення Архангела Гавриїла, а за дверима — Собор Святих Архангелів і Янгелів та мучениці Іуменії. Вгорі намісних ікон на малих крупних блятах — 12.

У II-ому ярусі над вратами — великим планом Спаситель, що сидить на престолі, праворуч — Богоматір, ліворуч — Іоанн Предтеча, а по боках у 4-х великих блятах 12 апостолів.

Вгорі над ними — образ Божої Матері з Предвічним немовлям, а по боках — у 6-ти круглих малих блятах 12 пророків.

У Миколаївській церкві було багато різних церковних речей. Перший опис, проведений за нової влади 22 вересня 1922 р., свідчить про те, що Спасо-Преображенський собор та Миколаївська дзвіниця належали до прибуткових приходів.

ОПИС СПАСО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКОГО СОБОРУ

Престол дерев'яний на кам'яному фундаменті, жертовник теж дерев'яний — 1.

Хрест напрестольний срібно-позолочений 12 проби, вага 4 ф. 22 золотн., з написом «1751 року червня 1 дня».

Хрест напрестольний срібний — 1.

Хрест різьблений кипарисовий у срібній оправі, вага 1 ф. 15 золотн.

Хрест ручний великий, кипарисовий, срібнопозолочений, 84 проби, вага 1 фунт 54 золотн.

Хрест ручний кипарисовий у срібній оправі, 84 проби, вага 71 зол.

Хрест ручний 84 проби, срібний.

Хрест ручний срібний із карбівкою 84 проби.

Семисвічник мідний, посріблений.

Євангеліє, окуте сріблом, із карбівкою, срібло 84 проби, вага 30 ф. 34 золотн., друковане 1766 р.

Євангеліє у мідній оправі, позолочене, коштувало 60 крб.

Євангеліє у напівлист, обтягнуте оксамитом, зовні срібна обтяжка, на нижньому боці — срібні бляхи і 4-и срібні пуклі, срібло 1-ї проби, вага 1 фунт 23 золотн., друковане 1730 року.

Євангеліє в 1/8 листа, обтягнуте оксамитом, на верхній обкладинці — срібна дошка 84 проби, вага 38 золотн.

Євангеліє в 1/8 листа, оправлене міддю.

Чаша велика срібна, позолочена, 12 проби, вага 2 ф. 4 золотн.

Дискос великий срібний, позолочений, з карбівкою, 12 проби, вага 1 фунт 3 золотн.

Така ж звіздця вага 52 золотн.

Ложка срібна, позолочена, 12 проби, 1/8 фунта.

Спис сталевий із срібною ручкою, вага 10 золотн.

Чаша срібна 84 проби, позолочена, карбована.

Звіздця срібна 84 проби, позолочена, з карбівкою.

Дискос срібний.

Ложка срібна 84 проби, позолочена, карбована хрестом.

Спис сталевий.

Вага у всьому наборі — 3 ф. 53 золотн.

Чаша срібна 10 проби із внутрішньою позолотою, вага 1 1/4 ф.

Чаша мала срібна 84 проби, з фігурами, вага 3/4 ф.

Чаша мала срібна без проби, на ній вирізані букви П. Н., вага півфунта.

Дискос срібнопозолочений, гладенький, 12 проби, вага півфунта.

Звіздця срібна, 1/8 ф.

Ложка срібна 12 проби.

2-і тарілки срібні 84 проби.

Ковшик срібний.

Корець старий, мідний.

Одна пара вінчальних вінців 12 ф. срібла.

Пара мідних вінців, 1910 р.

Дароносиця з ковшиком, срібло 84 проби, з фігурками, вага 5 фунтів 44 золотн.

Кадило срібне 84 проби, вага 1 фунт.

Блюдо мідне — 3.

Сосуд для освячення хліба, мідний.

Дубовий чан.

Образ Спасителя у кіоті в різьбленій позолоченій рамі, у металевій шаті.

Дерев'яний іконостас — 1.

Ікони Спасителя і Богородиці у позолочених і срібно-позолочених рамах — 2.

6 ікон у іконостасі у позолочених рамах і срібно-позолочених металевих ризах.

Таких же ікон менших над Царськими вратами — 5.

Дерев'яних кіотів з іконами — 8.

Ікона Богоматері у срібно-позолоченій шаті з емальованими прикрасами.

Ікона Іоанна Воїна у срібній ризі, з карбівкою, 12 проби.

Велика ікона Воскресіння Христа живописної роботи.

Ікона Розп'яття Христа, теж живописної роботи.

Фігури із зображенням Іосафа і Никодима.

Ікон на полотні — 4.

Ікон різьблених — 30.

Велике панікадило мідно позолочене у 3 яруси із 36 свічками.
Двоє панікадил мідно-позолочених, гарної роботи, на 24 свічки.
Мідна лампада, посріблена, гарної роботи.
Різьблених підсвічників — 8.
Маленька срібна лампада з 3-а срібними ланцюжками 84 проби.
Маленька срібна лампада 12 проби.
Лампада мідно-позолочена, гарної роботи.
Різьблених лампад — 11.
Великі мідні лампади — 2.
Підсвічників — 9.
Напрестольних підсвічників великих мідних — 2.
Напрестольних підсвічників малих срібних — 4.
Малих мідних підсвічників — 5.
Мідний підсвічник на 3 свічки.
Корогви металеві гарної роботи — 4.
Корогви суконні — 7.
Хрестів великих дерев'яних — 3.

Плащаниця на малиновому оксамиті, вишита сріблом і золотом навкруги голови Спасителя; Шитий сріблом і золотом вінець з великою кількістю камінців. Споруджено у 1875 році, коштувало 300 крб.

Ікона Богоматері і Благовіщення на білій жерсті.

Ікони маленькі на металі — 2.

Ікона Нерукотворний Образ Спасителя у багетовій рамі, в металевому-срібній шаті.

Ікона Святого Мученика Пантелеймона у позолоченій ризи.

Ікона Іосафа в багетовій рамі, художньої роботи.

Різьблених ікон художньої роботи — 6.

Столів для ікон — 3 та інше церковне начиння.

МИКОЛАЇВСЬКА ДЗВИНИЦЯ

Цікаво буде знати про проведений опис Миколаївської дзвіниці за 1922 р.

Дзвони: 1 — 121 пуд; 2 — 44 п. 38 ф.; 3 — 3 п. 14 ф.; 4 — 38 ф.; 5 та 6 — маленькі.

Престол кам'яний.

Антимінс.

Запрестольний образ Спасителя в кіотах, різьблений, у позолоченій рамі, стародавнього походження.

Чаша срібна, вага 2 ф. 2 золотн.

Дискос срібний 84 проби, вага 54 золотн.

Звіздця срібна 84 проби, 34 1/2 золотн.

Ложиця срібна, вага 10 золотн.

Євангеліє у лист, обтягнутий оксамитом з 6-ма срібно-позолоченими зображеннями, срібло 12 проби, 5 ф. 51 золотн., друковане 1748 р.

Євангеліє у оксамитній оправі, зі срібними зображеннями, вага 2 ф. 94 золотн., друковане 1741 р.

Дароносиця срібно-позолочена 10 проби, вага 5 1/2 ф. 2 золотн.

Іконостас дерев'яний, стародавньої роботи.

У іконостасі ікон стародавніх без шат — 43.

Кіотів дерев'яних з іконами — 4.

Ікон в багетових рамах живописної роботи — 5.

Ікон простих — 2.

Маленьких ікон — 2.

Багетова рама, у ній 4 ікони, одна з них у багетовій позолоченій рамі у металевій шаті, одна — без рами у металевій шаті і дві — художньої роботи.

Ікона Божої Матері у срібній карбованій ризи, 12 проби, вага 1 ф., 1779 року.

Велике мідне позолочене панікадило на 36 свічках.

Панікадило на 18 свічках.

На 4-х свічках лампада.

Мідна лампада ажурної роботи.

Велика 4-гранна мідна позолочена лампада ажурної роботи.

Різьблених лампад — 10.

Хрест ручний срібно-позолочений 84 проби.

Одяг священників — 23.

Килимів — 6.

Такий опис був зроблений на початку 20-х років нинішнього століття. Він дав можливість уявити церковне начиння у Спасо-Преображенському соборі та Миколаївській дзвіниці.

Спасо-Преображенський собор та Миколаївська дзвіниця були закриті 19 лютого 1930 року. Про це свідчить такий документ.

«...Дані молитовні будинки вже закриті та використовуються за призначенням; згідно постанов президії окружвиконкому, майно та дзвони вилучені...

Замокрадмінвідділ

Начальник окруж. міліції Єременко

Інспектор ОАВ Ільченко»

У 1923 році ходили чутки по місту про оновлення, 3-х ікон Спасо-Преображенського собору. Маємо й такий документ:

«Протокол.

Засідання, призначене Прилуцьким окружним виконкомом, комісії по обстеженню ікон на фронтонах собору у складі голови комісії завосвіти Дроздова і членів: прокурора Хоменка, голови ГПУ Пузирка, від медицини — лікаря Крицького, вчителя суспільствознавства приват-доцента Персидського, художника Скалана, єпископа Феодосія, протоієрея Соборної церкви Мотарського, священника Іванівської церкви Тарасевича.

Було заслухано повідомлення товариша Дроздова про те, що місцевий виконком утворив комісію, аби пролити світло на виникнення чутки про змінене розміщення ікон на фронтонах старого собору і усунути основу, ґрунт для різноманітних тлумачень.

Та комісія, оглянувши ікони на місці, не визнала необхідним знімати їх для детальнішого ознайомлення і дійшла висновку, що оновлення ікон, як це, звичайно, розуміють, не було. Установити, які зміни стались в іконах, не вдалося, тому що всі опитані комісією свідки, а саме: живописці Валентій, Черненко та інші — заперечували які-небудь оновлення. Комісія запросила думку спеціалістів, яка звелася ось до чого: подібного роду зміни, якщо б вони дійсно мали місце з наукової точки зору, пояснюються впливом на живопис наявних у атмосфері газів, особливо аміаку, присутність якого в повітрі собору не підлягає сумніву. Одна з ікон — «Всевидяще око» — у порівнянні з іншими виглядає свіжіше. Поясненням, окрім різниці у освітленні досліджуваних ікон сонячним промінням, служать такі обставини. «Всевидяще око» у художньому відношенні найпростіше за технікою виконання. Іко-

на написана жовтим хромом у невеликій кількості і білилами. Причому фарби незмішані. Рівномірна реакція окремих частин не змінює загального цілого, і при дії природних якостей названих фарб вони мало можуть мінятися, тим більше, що внаслідок простоти завдання виконавець поклав дуже мало фарби — один шар.

Решта — три ікони — багатофігурні. Виконані сумішшю різних фарб, різної товщини і щільності шарів, вони мають плями затемнення.

Всі три ікони потребують реставрації. У підсумках комісія допускає, що деякі зміни в іконах можливі і не вбачає ніяких ознак «оновлення», про які ходять чутки по місту».

Спасо-Преображенський собор закрили у 1930 році, перетворивши його на склад. Довгі роки стояв він у запустінні.

У 70-х роках реставратори взялися за роботу. Поставлять одне ристування, воно постоїть кілька років, замінять іншим. Один Бог знає, скільки грошей пішло на цей довгобуд, але справа з місця не зрушилася.

Були у Прилуках люди, яких турбувала доля собору. Це передусім, Георгій Федорович Гайдай, хранитель музейних фондів. Ось одне з його клопотань перед міською Радою.

«Голові Прилуцького міськвиконкому Шамраю А. В.

— На каналізаційному колекторі по вулиці Шевченка сталася аварія, в результаті чого вода пішла під стіни найціннішого у нашому місті пам'ятника архітектури республіканського значення — Спасо-Преображенського собору.

Необхідно вжити невідкладних заходів, у іншому випадку, якщо замокне фундамент, з'явиться пряма загроза існуванню пам'ятника. В такому разі через невеликий час на стінах виникають тріщини, а потім собор почне руйнуватися. І тоді ніхто і ніщо не допоможе. Вважаю своїм обов'язком повідомити Вас про те, що колектор прокладений був у недалекому минулому через охоронну зону пам'ятника, а це є грубим порушенням закону країни про охорону пам'ятників.

3 липня 1986 р.».

На жаль, лист залишився без відповіді.

У період перебудови лунало багато голосів про повернення Спасо-Преображенського собору в лоно церкви. Коли я балотувався депутатом до міської Ради, один із пунктів моєї програми включав цю вимогу.

Влада прислухалася. Собор повернули церкві. Благочинний Прилуцького округу протоієрей О. Василій за короткий час організував ремонт храму і у Вербну суботу 1990 року після 60-річної перерви собор прийняв віруючих.

Міська Рада виділила 50 тис. крб., за які купили дзвони. Великий дзвін важить 820 кг.

Тепер у центрі Прилук чути їх перегуки. На радість віруючим. Це свідчить про перші кроки відродження духовності.